

OSMANLI ARAŐTIRMALARI

XXXIV

NeŐir Heyeti - Editorial Board

Halil İNALCIK - İsmail E. ERÜNSAL

Heath W. LOWRY - Feridun EMECEN

Klaus KREISER - Bilgin AYDIN

Misafir Editörler - Guest Editors

Mustafa S. KüçükaŐcı - Cengiz Tomar

THE JOURNAL OF OTTOMAN STUDIES

XXXIV

PROF. DR. MUAMMER KEMAL ÖZERGİN
HATIRA SAYISI - II

İstanbul - 2009

KARAMANOĞLU - OSMANLI NÜFUZ MÜCADELESİNİN
TAŞRADAKİ YANSIMASINA BİR ÖRNEK:
YALVAÇ'IN SÜCÜLLÜ KÖYÜNDE
DEVŞİRME TAŞ ÜZERİNDEKİ
813 (1410-1) TARİHLİ MESCİD KİTABESİ

Sadi S. KUCUR*

Kitabeler öncelikle kitabe ilminin (epigrafi) konusu olmakla birlikte ait olduğu binanın yapılışının ve bulunduğu yerleşim biriminin tarihi, siyasî tarihi, sanat tarihi alanında ise yazı, süsleme ve taş işçiliği tarihlerini de aydınlatırlar. Tanıtıp tahlil edeceğimiz kitabe ilk defa yayımlanmaktadır ve bulunduğu köyün tarihi, dönemin siyasî tarihi ve sanat tarihi bakımlarından önem taşımaktadır. Kitabenin bulunduğu yeri, malzemesini, fizikî özelliklerini belirttikten sonra, metnin orijinali, okunuşu ve tercümesi verilecek, siyasî tarih ve köyün tarihi bakımından taşıdığı önem üzerinde durulacaktır.

Kitabe daha önce Isparta'nın Yalvaç ilçesine bağlı Sücüllü Köyündeki Deliktaş Mahallesi Camisinin giriş kapısı üzerinde bulunmaktaydı. 2004 yılının Mart ayında çıkan kuvvetli bir fırtına sırasında minarenin yıkılması ve caminin hasar görmesi üzerine, hayırsever mahalleliler tarafından cami yeniden inşa edildi ve 2005 yılı Temmuzunda açılışı yapıldı. Kitabe ise ne yazık ki bulunması gereken yere değil, koruma gerekçesiyle caminin gi-

rişindeki ayakkabılıkların bulunduğu küçük holün sağ duvarına yerleştirilmiştir. İnşaat sırasında kitabenin sağ alt köşesi kırılmış, ancak bu parça yapıştırılarak eksiksiz olarak duvara yerleştirilmiştir. Fakat yerleştirme sırasında fotoğraflarda (Fot. 1, 2) görüldüğü gibi maalesef kitabenin üst kısmındaki figürlü kısım fayansla kapatılmıştır. Bu arada bizden istenen kitabenin Arapça metni, okunuşu ve tercümesi fayans üzerine yazdırılıp kitabenin altına yerleştirilmiştir.

Kitabe taşı eni 86, boyu 85 cm ebatlarında beyaz bir mermer parçasıdır. Üstteki figür parçasından ve kenar bordürünün yanlardan yukarıya doğru devam etmesinden taşın üst kısmının kırılmış olduğu anlaşılmaktadır. Kitabe kısmının çerçeve boyutları ise düzensiz olup en 61,5 cm iken sol boy 61,5, sağ boy 65,5 cm dir.

İlk bakışta bordür ile kitabe bir bütünlük arz ediyor gibi görünse de, özellikle yan bordürlerin yukarıya doğru devam etmesi, hatta soldaki bordürün sağa doğru kırılarak daralması ve mescid kitabelerinde rastlamadığımız hayvan figürlerinden bir örneğin bulunması,¹ bizi bu taşın devşirme olduğunu düşünmemize sevk etmektedir (Fot. 1, 2). Keza kullanılan bordür deseni ile üstte bir ayağı ile kuyruğu görünen ve benzerleriyle karşılaştırıldığında tavus kuşu olduğu anlaşılan figürün konumu ve şekli itibariyle örneklerine Bizans taş süsleme sanatında rastlamamız bu yaklaşımımızı desteklemektedir. Ayrıca birinci satırda mescid ile ilgili âyetin, ikinci satırda da hadîsin satıra sığdırılmadığı için kısaltılmış olmaları da bu durumu pekiştirmektedir.

Anadolu'da Selçukluların ve Beyliklerin inşa ettiği abidelerde Grek, Roma, Bizans ve Ermeni dönemlerine ait eserlerden taş malzeme devşirdik-

¹ Niksar'daki Çöreğibüyük Tekkesinin taçkapısında kitabe yerinin üzerinde bulunan geyik figürünün zaviye/hankah/tekkeler için bile bir istisna teşkil ettiği bilinmektedir (Bu figür hakkında bkz: Selçuk Mülayim, *Değişimin Tanıkları Ortaçağ Türk Sanatında Süsleme ve İkonografi*, İstanbul 1999, s. 145-158). Dolayısıyla bir mescid kitabesinde hayvan figürüne, hele kitabe ile birlikte tasarlanmış bir tavus kuşu örneğine yer verilmesi ihtimal dahilinde görünmemektedir.

leri bilinen bir husustur. Isparta bölgesi de bu faaliyetin yoğun olarak yapıldığı yerlerden biridir.² Burada taş malzeme yeniden işlenip kitabe olarak kullanılmıştır. Bunun diğer bir örneğine, aynı bölgede Akşehir Ulu Camisinin Bizans devrinden bir mermer plaka üzerine yazılan kitabesinde rastlamaktayız (Fot. 3).³

Üzerine kitabe yazılan beyaz mermer taşın Bizans kiliselerinde bulunan vaaz kürsülerinin (*ambon*) yan levha parçası olması muhtemel görünmektedir. Taşın tipi bilinen vaaz kürsüsü örneklerine uygun düşmektedir (Çiz. 1).⁴ Kullanılan bordüre ve benzerlerine ise Afyon ve Uşak Müzelerinde örnekleri bulunan Bizans kiliselerinin templon arşitravı (Fot. 4),⁵ sütun kaidesi,⁶ templon levhası⁷ veya kemer parçası⁸ gibi mimarî unsurları üzerinde rastlanmaktadır. Yine aynı bölgede çok miktarda devşirme malzemenin kullanıldığı Isparta'nın Atabey ilçesindeki Ertokuş Külliyesinde, türbeye girişte sol kapının sol sövesini oluşturan arşitrav parçası üzerinde de benzer geometrik bir süsleme görülür (Fot. 5).⁹

Kitabenin üst kısmındaki kuş figürü parçasının ise yine Bizans sanatında çok kullanılan tavus kuşuna ait olduğunu söylemek mümkündür. Tavus kuşu figürünün Hint mitolojisinde, Antik çağlarda mevcut olduğu, sonra erken Hıristiyan sanatına intikal ettiği, Bizans ve Ermeni sanatında geliştiği ve onların etkisiyle az da olsa Türkiye Selçuklularında rastlandığı,

² Gönül Öney, "Anadolu Selçuk Mimarisinde Antik Devir Malzemesi", *Anadolu (Anatolia)*, 12 (1968), Ankara 1970, s. 17-33; Scott Redford, "The Seljuqs of Rum and the Antique", *Muğarnas*, 10 (1993), s. 148-156.

³ Gönül Öney, "Akşehir Ulu Camisi", *Anadolu (Anatolia)*, 9 (1965), s. 171-172, resim 4.

⁴ Ebru Parman, *Ortaçağda Bizans Döneminde Frigya (Phrygia) ve Bölge Müzelerindeki Taş Eserleri*, Eskişehir 2000, s. 134.

⁵ *A.g.e.*, s. 109-110, lev. 27/fot. 23a/b. Templon: Dinî binalarda kutsal mekân *bema* ile halkın ibadet mekânı olan *naosu* ayıran bölüm. Arşitrav: Sütunları birbirine bağlayan yatay taş blok.

⁶ *A.g.e.*, s. 118-119, lev. 39/fot. 33 a,c.

⁷ *A.g.e.*, s. 123, lev. 47/fot. 47.

⁸ *A.g.e.*, s. 150-151, lev. 75/fot. 94a-c.

⁹ Yıldız Demiriz, "Atabey'deki Ertokuş Medresesinde Bizans Devrine Ait Devşirme Malzeme", *Sanat Tarihi Yıllığı*, IV (İstanbul 1971), s. 91-92, 99.

İslam sanatında çok yaygın olmadığı, Orta Asya Türk sanatında da nadiren kullanıldığı bilinmektedir.¹⁰ Antikçağda eti geç çürüdüğü için ölümsüzlük, güzelliği nedeniyle zenginlik, soyluluk ifade eden tavus kuşu figürü, erken Hıristiyanlık döneminde dinî bir ikonografiye dönüşerek, mezar odalarında, mozaik ve minyatürlerde, el sanatlarında, lahitlerde, mimarî plastik öğelerde muhtelif kompozisyonlarla bol miktarda kullanılmıştır. Burada olduğu gibi kilise mimarisinin bir unsuru olan vaaz kürsüsü (*ambon*) yan levhaları üzerinde de uygulanmıştır (Fot. 6, 7). Ortaçağ Hıristiyan sanatında tavus kuşu cennet bahçesinde, palmiye yaprakları, asma dalları, üzüm salkımları arasında kutsal hayat suyundan içen ve simetrik bir figür olarak tasvir edilmiş, ölümsüzlüğü, inanan ruhların ölümsüzlüğünü, ölümsüzlük iksirini, iyi ruhları ve yeniden doğuşu temsil etmiştir.¹¹

*

Kitabe metni 4 satır olup vasat seviyede celf sülüs bir hat ile Arapça yazılmış, hareke ile doldurulamayan boşluklarda birbirinden bağımsız stilize küçük münhani yapraklar kullanılmıştır.

¹⁰ Gönül Öney, *Anadolu Selçuklarında Heykel-Figürlü Kabartma ve XIV.-XV. Asırlarda Devamı*, İ.Ü.E.F. Doçentlik Tezi, III (Metin), Ankara 1966, s. 100-103; Abbas Daneshvari, "A Preliminary Study of the Iconography of the Peacock in Medieval Islam", *The Art of the Saljuqs in Iran and Anatolia: Proceedings of a Symposium Held in Edinburg in 1982*, ed. R. Hillenbrand, Costa Mesa 1994, s. 192-199; Yıldırım Özbek, "The Peacock Figure and Its Iconography in Medieval Anatolian Turkish Art", *Art Turc/Turkish Art 10e Congrès International d'Art Turc*, Genève 1999, s. 537-546; Muhammet Görür, *Beylikler Dönemi Mimarisinde Taş Süsleme (1300-1435)*, Hacettepe Üniversitesi Doktora Tezi, Ankara 1999, s. 333, 444; Ebru Parman, "Bizans Sanatında Tavus Kuşu İkonografisi", *"Sanat Tarihinde İkonografik Araştırmalar" Güner İnal'a Armağan*, Ankara 1993, s. 387-412.

¹¹ Ebru Parman, a.g.m., s. 391.

Kitabenin Arapça metni, okunuşu ve tercümesi:

Arapça metni:

1. قال الله تبارك وتعالى وأن المساجد لله الآيه
2. قال النبي صلي الله عليه وسلم من بني مسجداً [!]¹² بني الله له بيتا في الجنة
3. امر بعمارة هذه [!]¹³ المسجد عبدل بن يغمور
4. في نوبة محمد بن علا [ء] الدين في تاريخ سنة ثلث عشرة وثمانماية

Okunuşu

1. Kâle'llâhu tebâreke ve te'âlâ: "Ve enne'l-mesâcide li-llâhi..."¹⁴
el-âyeh
2. Kâle'n-Nebiyyu salla'llâhu 'aleyhi ve sellem: "Men benâ mesciden [li-llâhi te'âlâ] bena'llâhu lehû beyten fi'l-cenneh"¹⁵
3. Emera bi-'imâreti hâzihi [!] 'l-mescidi Abdül bin Yağmur
4. fi neveti Mehemmed bin Alâ [i] ddîn fi târihi senete selâse 'aşrate ve semânimieh.

Tercümesi

1. Allah -mübarek ve yüce olsun- buyurdu: "Ve gerçekten mescidler hep Allah içindir [o halde Allah'ın yanında başka birine dua etmeyin]."
2. Nebî -Allah ona salât ve selâm etsin- buyurdu: "[Yüce Allah için] bir mescid yapana, Allah da cennette bir ev yapar."

¹² İ fazladır; burada الله olması gerekir. Yer darlığından metnin devamındaki الله lâfzı aynı zamanda الله için de geçerlidir.

¹³ Burada işaret ismi olan "hâzihi" (هذه) erkek, işaret edilen "el-mescidu" (المسجد) kelimesine erkeklik dişilik bakımından uyması gerekir. Yani "hâzihi", "hâzâ" (هذا) olmalıdır.

¹⁴ el-Kur'ân, el-Cinn Suresi, 18. âyet. Satıra sığmadığından âyetin devamı yazılmamış; "el-âyeh" kelimesiyle devamının bilinen âyetteki gibi olduğuna işaret edilmiştir. Âyetin tamamı: "Ve enne'l-mesâcide li-llâhi felâ ted'û ma'a'llâhi ahadâ".

¹⁵ Sahîhu Muslim, Kitâbu'l-Mesâcid, nr. 533: "Men benâ mesciden li-llâhi te'âlâ bena'llâhu lehû beyten fi'l-cenneh."

3-4. Yağmur oğlu Abdül, Alâ[ü]ddîn oğlu Mehemmed¹⁶'in nöbetinde 813 [1410-1] yılında bu mescidin yapılmasını emretti.

Görüldüğü gibi birinci satırda takdimden sonra (*Kāle'llāhu tebâreke ve te'âlâ: Allah -mübarek ve yüce olsun- buyurdu*) mescid kitabelerinde yaygın olarak karşılaştığımız bir âyetin¹⁷ baş kısmı, daha doğrusu konu ile ilgili kısmı alınmış, geri kalan kısmı (*felâ ted'û ma'a'llâhi ahadâ: o halde Allah'ın yanında başka birine dua etmeyin*) yerine sadece “*el-âyeh*: (söz konusu olan) âyet” kelimesi eklenerek kısaltılmıştır. İkinci satırda da takdimden (*Kāle'n-Nebîyyu salla'llāhu 'aleyhi ve sellem: Nebî -Allah ona salât ve selâm etsin- buyurdu*) sonra mescidle ilgili hadîs¹⁸ metninin “*li-llâhi te'âlâ: Yüce Allah için*” kısmı çıkartılıp kısaltularak aktarılmıştır. İki satırda da âyet ve hadîs metinlerini sığdırmak için kısaltma yoluna gidildiği görülmektedir. Bu uygulamadan da taşın boyutlarının ve kenardaki bordürün kitabe için tasarlanmadığı, aksine daha önceden mevcut olan bu taşta, üzerindeki çerçeve içerisine kitabe metninin sonradan işlenerek sığdırılmaya çalışıldığı anlaşılmaktadır.

3. ve 4. satırda ise mescidin kimin zamanında, hangi yılda, kimin yaptırdığını ifade eden fiil cümlesi bulunmaktadır: “Yağmur oğlu Abdül, Alâ[ü]ddîn oğlu Mehemmed'in nöbetinde, 813 [1410-1] yılında bu mescidin yapılmasını emretti.”

Bilindiği üzere Arapçada fiil cümlesi öğeleri genellikle yüklem + özne + nesne + zarf tümleci (*fiil + fâil + mef'ûlun bih + mef'ûlun fih*) şeklinde sıralanır. Kitabelerde ise bu genel kuraldan farklı olarak bazı tasarruflarda bulunulur. Bânî kendisini değil de yaptırdığı binayı vurgulamak (*te'kid*), öne çıkarmak için, öznedenden sonra gelmesi gereken nesneyi, öznedenden önce zikretmektedir: (Yüklem:) *Emera* (emretti) + (nesne:) *bi-'imâreti hâzihi[!]'l-*

¹⁶ Karamanoğlu II. Mehemmed Bey.

¹⁷ *el-Kur'ân*, el-Cinn Suresi, 18. âyet.

¹⁸ *Sahîhu Muslim*, Kitâbu'l-Mesâcid, nr. 533.

mescidi (bu mescidin yapılmasını) + (özne:) *Abdül bin Yağmur* (Yağmur oğlu Abdül).

Kitabe metinlerinde karşılaştığımız asıl önemli tasarruf ise bânînin beğ/sultan/emir/melik gibi bölgenin en üst mevkideki yöneticisi olmadığı durumlarda yapılmaktadır. Bunlarda bölgenin hâkiminin (beğ/sultan vs.) adının zikredildiği zarf tümleci kısmı da mutlaka öznenin önüne alınır. Böylece bu kitabe tiplerinde fiil cümlesinin öğeleri yüklem + nesne + zarf tümleci + özne şeklinde sıralanarak bânînin adı, ancak yaptırdığı eser ile bölgenin hükümdarının adından sonra gelir. Fakat yayınladığımız kitabe metninin bu genel kurala uymadığını ve şimdilik başka bir örneğine rastlamadığımız bir özellik taşıdığını görmekteyiz. Kitabede cümle öğelerinin dizilişi şöyledir: Yüklem (*Emera*) + nesne (*bi-'imâreti hâzihi[!]'l-mescidi*) + özne (*Abdül bin Yağmur*) + 1. zaman tümleci (*fi nevbeti Mehemmed bin Alâ[i]ddin*) + 2. zaman tümleci (*fi târihi senete selâse 'aşrate ve semâ-nimieh*). Aslında bu diziliş Arapça gramer kurallarına uygun ise de yukarıda belirttiğimiz kitabelerde uygulanan sıralamaya aykırılık teşkil etmektedir. Bu aykırılık sadece sıralamada değildir; bunun bilinçli yapıldığını gösteren başka işaretler de vardır.

1. zarf tümlecinin, yani bölge hükümdarının adının yer aldığı “*Alâüddin oğlu Mehemmed'in nöbetinde*” ibaresi öznenin önüne alınmadığı gibi, şimdilik başka örneğine rastlamadığımız “*nevbetun*” kelimesi kullanılmış ve adı geçen ismin başında da hiç bir ünvan ve lâkaba yer verilmemiştir. Halbuki kitabelerde bu tür zarf tümleçlerinde hükümdar adı, ünvan ve lâkablari “*fi eyyâmi*”, “*fi eyyâmi devleti*”, “*fi devleti*”, “*fi'd-devleti*” veya “*fi zemeni*” ibarelerinden birisiyle birlikte kullanılmaktadır. Devrin benzeri kitabe metinlerinde rastlanmayan bu farklılıkları hülâsa edecek olursak:

1. Hükümdar adı bânînin adından sonra zikredilmiş; bu hususta gösterilmesi beklenen ihtimam gösterilmemiştir.
2. Hükümdar adı ünvan ve lakapsız yazılmıştır.

3. Hükümdarın hakimiyet dönemini ifade eden ibare olarak, kullanılagelenlerden farklı olarak “nevbetun” kelimesi kullanılmıştır.

Yukarıda zikredilen farklılıklar Yağmur oğlu Abdül'ün kanatimizce çok ince bir hesap güttüğünü göstermektedir. Onun ince hesabının ne olabileceğini anlayabilmek için 813 (1410-1) yılında Sücüllü Köyünün dahil olduğu Yalvaç'taki, daha geniş sınırlarıyla da Hamîd-ili'ndeki siyasî nüfuz mücadelelerini araştırmak gerekmektedir. Bu tarihte bölgeye hakim olduğu anlaşılan Mehemed bin Alâüddin Karamanoğlu II. Mehemed Beğ'dir, 813 yılı da onun birinci saltanat dönemine (804-822/1402-1419) rastlamaktadır.

Emir Timur Ankara Savaşında (804/1402) Yıldırım Bâyezid'i yendikten sonra 1 yıl kadar Anadolu'da kalarak Osmanlı Devletine muhalif olan beğliklerin başta Karamanoğulları olmak üzere tekrar güç kazanmalarına imkan tanıdı; Karaman illerinden başka Beğpazarı, Sivrihisar, Kırşehir ve Kayseri taraflarını Karamanoğlu Alâüddin Beğin oğulları Mehemed ve Ali Beğlere vermişti. Bu yenilginin ardından Osmanlı Devletinde ise fetret devri (804-816/1402-1413) olarak adlandırılan Bâyezid'in oğulları arasındaki iktidar mücadeleleri dönemi başlamıştır. Karamanoğlu Mehemed Beğ siyasî boşluktan yararlanarak mevcut durumla yetinmedi ve hakimiyetini genişletmeye koyuldu. Tarsus, Karahisar ve Kütahya ile birlikte Hamîd-ili'ni de işgal etti. Onun bu üstünlüğü karşısında duramayan Çelebi Mehemed Beğşehri, Seydişehir ve Akşehir'i ona bırakarak sulh yapmaya mecbur oldu (812/1409-10). Hatta Karamanoğlu Mehemed Beğ daha da ileri giderek 816 (1413-4) yılında Bursa'yı bile kuşattı, ama alamadı. Çünkü Çelebi Mehemed, kardeşi Musa Çelebi'yi bertaraf edip Bursa'ya doğru gelmesi üzerine Karamanoğlu Karaman'a dönmek zorunda kaldı. Bundan sonra da Osmanlılar üstünlük sağlamaya başladı. Çelebi Mehemed müttefiki Candaroğlu ve Germiyanoglu beğleriyle birlikte Karamanoğlunun işgal ettiği Kütahya'yı geri aldı. Karaman iline girip onları yendi ve daha önce Osmanlı toprağı olup Timur tarafından Karamanoğullarına verilen yerleri

geri aldı; hatta Konya'yı kuşattı ise de alamadı. Nihayetinde geri alınan yerler Osmanlılarda kalmak üzere sulh yapıldı (818/1415).¹⁹

Özetlemeye çalıştığımız gibi Ankara Savaşından sonra Anadolu'daki Karamanoğlu - Osmanlı nüfuz mücadelesinin yoğun bir şekilde devam ettiği anlaşılmaktadır. Mescidin yapıldığı 813 (1410-1) yılında ise Karamanoğlunun üstün durumda olduğu görülmektedir.

Şimdi tekrar kitabe metnine dönelim. Anlaşılan odur ki bânî Yağmur oğlu Abdül bu siyasi tablo karşısında büyük bir tedirginlik duymaktadır. Karamanoğlu Mehmed Beğın bölgedeki hakimiyetini kabul etmiş görünmektedir. Ancak bu kabulleniş kitabe metinlerinde uygulanan geleneğe uygun değildir. Onun adını üvansız, lâkapsız ve kendi adından sonra zikretmesi, üstelik çok ustalıkla seçildiği anlaşılan "nevetun" kelimesini kullanması, tabiri yerindeyse kerhen bir kabullenıştır. Sıra, dönüşüm gibi anlamları olan Arapça "nevetun" kelimesi, sanki bölgedeki o an mevcut olan Karamanoğlu hakimiyetinin kalıcı olmadığını, her an değişebileceğini ifade etmektedir. Diğer taraftan bu tasarruflar aslında adı zikredilmiş olmasına rağmen Karamanoğlu beğini de hoşnud edecek bir üslup değildir. Ne var ki taşra eşrafi veya yöneticilerinden biri olan Yağmur oğlu Abdül dengelerin her an değişebileceği ve hakimiyetin Osmanlıya geçebileceği endişesini taşıdığı için bu yolu seçmiş olmalıdır. Çünkü o herhalde Osmanlıya hesap vermekten korkmakta, iki arada bir derede kalmak istememektedir ve bulduğunu sandığı bu çözüm yoluyla Osmanlı sultanı Çelebi Mehmed'i ikna edebileceğini düşünmektedir.

Sücutlü Köyündeki Türk devrine ait bize ulaşan en eski tarihli bu kitabe aynı zamanda bulunduğu köyün erken tarihini tespit edebilmemiz bakımından da büyük önem taşımaktadır ve köyün en az 6 asır önce mevcut

¹⁹ İ. Hakkı Uzunçarşılı, *Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri*, Ankara 1969², s. 17-18; Faruk Sümer, "Karamanoğulları", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, XXIV, s. 458; Halil İncik, "Mehmed I", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, XXVIII, s. 391-392; İ. Hakkı Konyalı, *Nasreddin Hocanın Şehri Akşehir*, İstanbul 1945, s. 93-94.

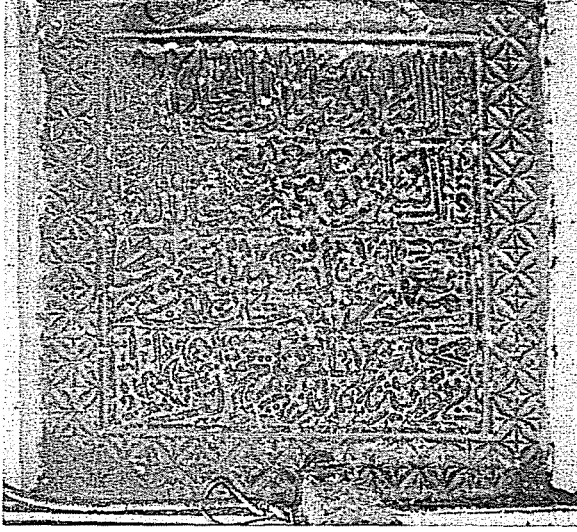
olduğunu kesin olarak göstermektedir. Bugüne kadar köyün tarihi ile ilgili en erken belgenin Osmanlı sultanı Fatih Sultan Muhammed'in son yıllarında, 1478'e doğru düzenlendiği kabul edilen²⁰ 30 numaralı Mufassal Tapu Tahrir Defteri²¹ olduğu bilinmekteydi. Tanıttığımız kitabe ise bu belgeden 70 yıl kadar daha öncesine aittir. Ünvan ve lâkab kullanmayan bânî Yağmur oğlu Abdül'ün kimliği hakkında ise bir bilgiye sahip değiliz. İlk akla gelebilecek ihtimal onun Sücüllü Köyünün timar sahibi olabileceği doğrultusundadır. Ama henüz bunu teyid edecek bir belge de bilinmemektedir.

*

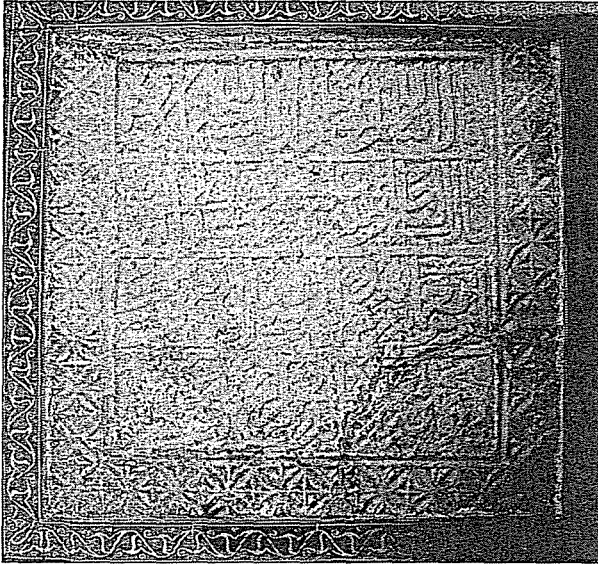
Sonuç olarak Sücüllü Köyündeki 813 (1410-1) tarihli mescid kitabesi, üzerinde bordür ve tavus kuşu figürü bulunan bir Bizans devri devşirme kilise vaaz kürsüsünün (*ambon*) yan panosuna yazılmıştır. Hakkında bilgi edinemediğimiz bânî Yağmur oğlu Abdül mescidi Karamanoğulları ile Osmanlıların nüfuz mücadelesinin devam ettiği ve Karamanoğlu Alâüddin oğlu Mehmed'in duruma hakim olduğu bir tarihte yaptırmıştır. Bu nüfuz mücadelesinin dengeyi her an değiştirebileceği endişesini taşıyan bânînin yaşadığı tedirginlik kitabe metnine de yansımıştır. Bu kitabe aynı zamanda Sücüllü Köyündeki Türk devrine ait en eski belge olması dolayısıyla köyün tarihini de aydınlatmakta ve en az altı asırlık bir geçmişi olduğunu ortaya koymaktadır.

²⁰ Zeki Arıkan, *XV-XVI. Yüzyıllarda Hamit Sancağı*, İzmir 1988, s. 6-7; M. A. Cook, *Population Pressure in Rural Anatolia 1450-1600*, London 1972, s. 50.

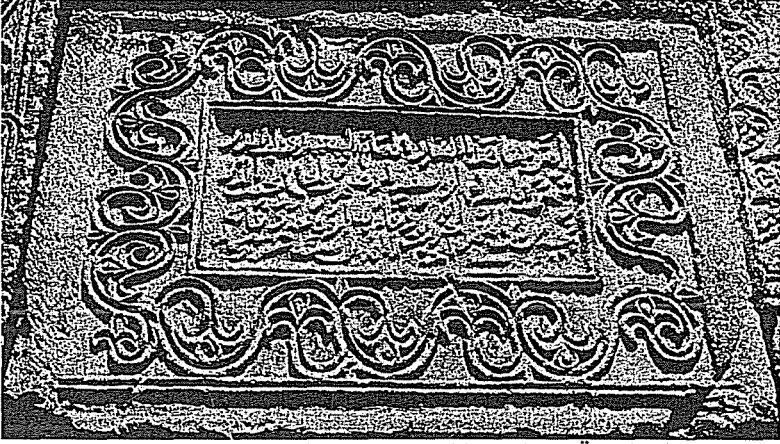
²¹ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *Tapu Tahrir Defteri*, Nr. 30, s. 513-514.

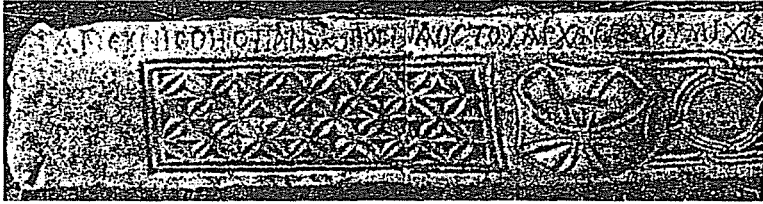
Resim 1: Kitabenin 2004 yılından önceki durumu

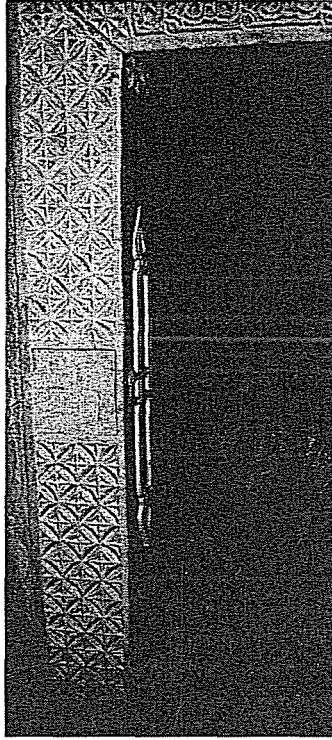
Resim 2: Kitabenin bugünkü durumu (Ağustos 2005)

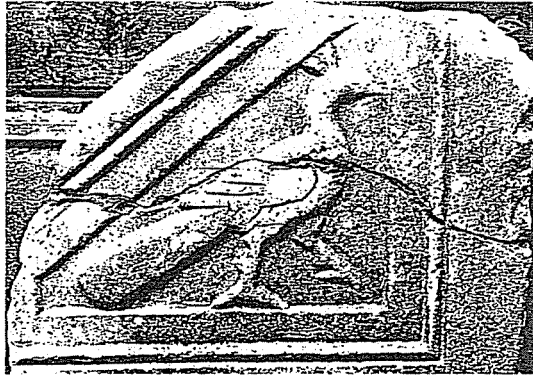
Resim 3: Akşehir Ulu Camisi kitabesi (G. Öney)

Çizim 1: Vaaz kürsüsü Resim 4: Templon arşitravı parçası
(Afyon Müz.; E. Parman) yan parçası (E. Parman)

Resim 5: Ertokuş Türbesine girişte arşitrav parçası

Resim 6: Vaaz kürsüsü kanadı (Koyunoğlu Müz., Konya)

Resim 7: Vaaz kürsüsü kanadı parçası (Arkeoloji Müz., Konya)